

2025Z08284

Vragen van het lid **Kostić** (PvdD) aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur over *de noodzaak van het stellen van een concrete maximumnorm om varkens te beschermen tegen ziekmakende giftige staldampen* (ingezonden 24 april 2025).

Vraag 1

Herinnert u zich dat u heeft erkend dat ammoniakconcentraties in stallen schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid van varkens, dat wetgeving voorschrijft dat het staklimaat niet schadelijk mag zijn, dat effectief toezicht op dit moment nog altijd niet mogelijk is, dat hier al heel lang onderzoek naar wordt gedaan en dat ook de hoogste baas van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LNVN) al vier jaar geleden heeft opgeroepen om met een concrete kwantitatieve norm te komen?¹

Vraag 2

Herinnert u zich nog dat u in het antwoord op de vragen heeft gesteld dat naast schade voor het dier ook andere factoren, zoals aansluiting bij internationale standaarden, meetbaarheid, handhaafbaarheid, en praktische haalbaarheid, moeten worden meegewogen?

Vraag 3

Bedoelt u hiermee te zeggen dat u serieus overweegt om dierenwelzijn af te wegen tegen economische en praktische factoren, terwijl de wet (artikel 2.5, lid 4 Besluit houders van dieren) niet voorziet in deze afwegingsmogelijkheid?

Vraag 4

Heeft u het meest recente rapport van de Wageningen Livestock Research met betrekking tot een schadelijk staklimaat gezien?²

¹ Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2024–2025, nr. 1519.

² Wageningen University & Research, februari 2025, «Effects of air quality on pig health and welfare: Towards improved decision making regarding this open norm in animal-welfare legislation, with special attention to the effects of aerial ammonia» (<https://doi.org/10.18174/687430>)

Vraag 5

Kunt u bevestigen dat de conclusie van dit rapport is dat er schadelijke gevolgen voor varkens zijn zodra ammoniak (NH₃)-concentraties boven 15 tot 20 parts per million (ppm) zitten, zelfs als dit kortstondig is?

Vraag 6

Kunt u bevestigen dat de aanbeveling van dit rapport is dat de maximum NH₃-concentratie in een varkensstal niet hoger zou mogen liggen dan 15 tot 20 ppm?

Vraag 7

Kunt u bevestigen dat later in het rapport (boven Tabel 1) er zelfs wordt gesproken over aanbevolen grenswaarde («recommended thresholds») van vijf tot 10 ppm?

Vraag 8

Kunt u bevestigen dat in Tabel 1 van het rapport meerdere studies schadelijke effecten als gevolg van NH₃ aantonen bij concentraties lager dan 20 ppm?

Vraag 9

Kunt u bevestigen dat Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA), een toonaangevend wetenschappelijk instituut van de Europese Commissie, als aanbeveling een maximum norm van 10 tot 15 ppm gaf (op basis van een hele rits aan onderzoeken en expertopinie van vooraanstaande onderzoekers naar welzijn van varkens)?³

Vraag 10

Kunt u bevestigen dat het Klimaatplatform Varkenshouderij al in 2021 als richtlijn gaf dat de ammoniakconcentratie lager dient te zijn dan 20 ppm?⁴

Vraag 11

Is u bekend dat de organisatie Landbrug & Fodevarer – Sektor for Gris (de hoofdorganisatie ter ondersteuning van de Deense varkenshouderij) op hun website in het belang van de dieren en de mensen die in de stallen werken stelt dat een grenswaarde van 25 ppm NH₃ geldt?⁵

Vraag 12

Is u bekend dat in Duitse wetgeving de open norm voor ammoniakconcentratie zodanig is ingevuld dat in de leefruimte van varkens de ammoniakwaarde niet hoger mag liggen dan 20 ppm?⁶

Vraag 13

Is u bekend dat in Frankrijk het Ministère de l'Agriculture et de la Souveraineté alimentaire (Ministerie van landbouw en voedselzekerheid) de open norm van punt 10 uit de bijlage van Richtlijn 98/58/EG wat betreft ammoniak zodanig heeft ingevuld dat de concentratie lager moet zijn dan 20 ppm?⁷

Vraag 14

Bent u nog steeds van plan om nóg meer onderzoek te gaan doen, gezien de enorme hoeveelheid aan voorbeelden (waarvan hierboven een klein aantal) waarin wetenschappers, andere lidstaten, en agrarische experts een norm van rond de 20 ppm adviseren en handhaven?

³ EFSA, 25 augustus 2022, «Welfare of pigs on farm» (<https://doi.org/10.2903/j.efsa.2022.7421>)

⁴ Wageningen University & Research, februari 2021, «Richtlijnen klimaatinstellingen varkenshouderij» (<https://www.wur.nl/show/richtlijnen-klimaatinstellingen-varkenshouderij.htm>)

⁵ Landbrug & Fodevarer – Sektor for Gris, 18 augustus 2011, «Gasser» (<https://svineproduktion.dk/viden/i-stalden/staldsystem/staldklima/gasser>)

⁶ Bundesministerium der Justitz, «Tierschutz-Nutztierhaltungsverordnung Paragraf 26 Absatz 3 Nummer 1» (https://www.gesetze-im-internet.de/tierschnutzv/_26.html)

⁷ Ministère de l'Agriculture et de la Souveraineté alimentaire, «VM SPA3 – Inspection pa dún élvage porcins», blz. 46–47 (<https://agriculture.gouv.fr/telecharger/129334>)

Vraag 15

Zo ja, kunt u toelichten wat er volgens u nog onduidelijk is, waar u dat op baseert, en waarom u denkt dat Frankrijk en Duitsland hier wel een knoop over hebben kunnen doorhakken door de open norm te specificeren met een limiet van 20 ppm?

Vraag 16

Kunt u deze vragen ieder afzonderlijk en binnen de daarvoor gestelde termijn beantwoorden?